

Motion till riksdagen 2021/22

av **Lars Thomsson (C)**

Miljöbalken

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta utreda miljöbalken i sin helhet i syfte att åstadkomma bättre balans mellan olika samhällsintressen, och tydligare vägledning hur dessa avvägningar ska göras och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Enligt sin portalparagraf syftar miljöbalken till att främja en hållbar utveckling.

Utvecklingen av rättspraxis pekar på att detta har misslyckats.

Miljöbalken klarar inte att balansera avvägningar mellan hållbarhetens miljömässiga, sociala och ekonomiska dimensioner. Ofta har miljöbalken tillämpats på ett sådant sätt att de sociala och ekonomiska utvecklingsintressena getts liten vikt. Det handlar till exempel om företag som får miljötillstånd, men där tillståndsvillkoren är så hårda att de i praktiken omöjliggör verksamheten. Eller om föreningar som fått dra ner på träningsverksamheten eftersom ljudet från barn och ungdomars idrottande klassats som industribuller. Systemet med riksintressen, som var tänkt att balansera olika intressen vid miljöprövningar, har i princip satts ur spel genom att riksintresset Naturvård nästan alltid övertrumfar riksintressena för Mineral och Vindkraft.

Det är särskilt problematiskt att rådande tillämpning av miljöbalken även leder till en brist på miljömässig helhetssyn. Ur ett strikt miljöperspektiv har miljöbalken misslyckats att balansera mellan kort- och långsiktighet, samt mellan delar och helhet. Snävt lokala skyddsintressen, som oftast rör lokal påverkan på biologisk mångfald, bromsar nationellt avgörande klimatsatsningar som den utbyggnad av elnätet som är nödvändigt för Sveriges elektrifiering.

Exemplen på dessa fenomen är många. På Gotland, som av regeringen har pekats ut som pilotområde i Sveriges energiomställning, bromsas idag i stort sett alla nya vindkraftsprojekt med hänvisning till enskilda örnbon eller örnrevir – trots att ön har en av världens tätaste populationer av örn. Lokala detaljaspekter tillåts försvåra utvinning av nationellt viktiga råvaror.

Miljöbalken hindrar även, helt i onödan, samexistens mellan verksamheter. Ett exempel är Visby flygplats, där runt 9000 människor bor i områden som enligt kartan är bullerutsatta – men som i verkligheten inte är det. Tillämpningen av miljöbalken stipulerar att det är de maximalt tillåtna bullernivåerna i flygplatsens miljötillstånd som skall dimensionera bullerkurvorna, inte den verkliga ljudnivån. Trots att knappast någon Visbybo är störd av flygbullret i vardagen råder det byggstopp i stora delar av staden. Samma fenomen finns kring Tofta skjutfält, som är centrum för Försvarens återetablering på Gotland.

Det är därför välkommet att regeringen det senaste året tillsatt två utredningar som ska se över miljöbalken – dels Klimatråtsutredningen (Dir. 2019:101, Dir. 2020:87) som ska se över all relevant svensk lagstiftning så att det klimatpolitiska ramverket får genomslag, dels En modern och effektiv miljöprövning (Dir. 2020:86) som ska underlätta för miljö- och klimatförbättrande investeringar och åstadkomma snabbare och enklare prövningsprocesser.

Ingen av dessa utredningar tar dock ett helhetsgrepp om miljöbalkens avvägningar mellan olika samhällsintressen, vare sig hur de ska göras rent juridiskt eller hur den ekonomiska rimligheten ska bedömas. Klimatråtsutredningen ska enbart se över hur verksamheter som bidrar till att nå klimatmålen, men som har lokal miljöpåverkan, ska kunna tillgodoräkna sig klimatnyttan i miljöprövningen. Utredningen för snabbare och enklare prövningsprocesser ska enbart föreslå åtgärder som kan effektivisera tillståndsprocessen inom ramen för befintlig lagstiftning.

Riksdagen bör därför tillkännage för regeringen att låta utreda miljöbalken i sin helhet i syfte att åstadkomma bättre balans mellan olika samhällsintressen, och tydligare vägledning hur dessa avvägningar ska göras.

Lars Thomsson (C)